

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Pusztítsuk a hernyót. Berezki Máté. — A nagy-enyedi m. kir. vinczellér-képezde. Garda József. — A kukoricza egy ellensége Dr. Szaniszló Albert. — Különfélék a kolozsvári állatkiállítás köréből. — Közgülési meghívó. — Egyveleg: Kitiüntetés. Augustus havi meteorologiai észleletek. Közgazdasági előadók. A gyümölcsfák galyainak lehajtása és lekötése. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Pusztítsuk a hernyót!

4. A pókhálós hernyókról.

Ezen hernyófaj sokkal veszedelmesebb ellensége gyümölcsfáinknak, különösen pedig az alma és szilvafáknak, mint a főnebbiek bármelyike; mert a főnebbieket, csak akarnunk kell, rövid idő alatt csaknem végkép el lehei pusztítanunk: míg a pókhálós hernyót idősebb fáinkról elpusztítani csaknem a lehetetlenséggel határos.

Kertemben, Mező-Kovácsházán, csak két év óta kezdett ijesztő mennyiségben mutatkozni; míg más alföldi gyümölcsösökben, régebb idő óta hatalmában kerítette már az alma és szilvafákat, úgy annyira, hogy mikép f. évi jun. 12-ről kelt levelében Dörgő Dániel barátom, Mező-Turról írja: „a ki most végig tekint kerteinken; arra a gondolatra kell jutnia, hogy valjon e kerteket gyümölcsstermelésre? vagy rovartenyésztésre tartják-e fön?”

Alföldünk melege és száraz időjárása rendkívül kedvező mindenféle rovar elszaporodására: de, hogy az elszaporodás bármelyik rovarnál olyan ijesztő magas fokra hághasson, mint a pókhálós hernyónál, eddigi tapasztalatom után alig hihetem; sőt azon aggodalom szállja meg lelkemet, hogy ha módját nem ejtjük, hogy ezen ellenségtől csak részben is megszabaduljunk, kevés idő múlva, alma vagy szilvafát tenyésztetni lehetetlenné válik az alföldön.

Eső látogatta, hegyes vidékeken vagy emelkedettebb fekvésű, hűvösebb tájakon, ha előfordul is a pókhálós hernyó; de

oly veszedelmes mennyiségben, mint alföldünkön, aligha léphet föl.

Még a németországi gyümölcsészek műveiben sincs ezen ellenség a veszedelmesebbek közé sorolva; Ausztriában is csak az idén kezdettek a gyümölcsészek annak kártékonyága ellen fölajdulni.

Hogyan lehetne ezen veszedelmes ellenség ellen sikeresen megküzdenünk? e részben a külföldi gyümölcsészek nálam meglevő műveiben nem találok semmi biztos módot vagy utmutatást. Égető szükség pedig e kérdés megoldása különösen nekünk, a kik gyümölcsstenyésztésről lemondani még itt, az alföldön sem akarunk.

Szóljon hozzá, e kérdés megoldásához, minden értelmes gyümölcsbarát; mondja el ki-ki tapasztalatait ezen ellenségről, valamint azt is, hogy mi módon és milyen sikerrel küzdött ellene? Hiszem, hogy így végre is sikerülni fog kiirtásának legczélszerűbb módját, idegenek segítségével nélkül is, föltalálnunk.

Mielőtt tapasztalataim e tárgyban én is elmondanám szükségesnek látom e rovar és az ő életmódját röviden megismertetni.

A pókhálós hernyó pillangója a moly-pillék családjába tartozik. Ezek többnyire igen apró, éjjeli pillangók.

Párizsi ideje juniús közepétől július elejéig tart. Éjjeli repked és végzi szaporodási munkáját; nappal a sűrű lombzat közt, a levelek alsó lapján, mozdulatlanul hever: de, ha megrezzentjük a lombot, hirtelen fölébred s azonnal más lombra vagy levélre helyezkedik át. Testének hossza alig 1 centiméternyi. Egész teste, lábai és tapogató szarvai, sőt szárnya is hófehér; mert ama finom, feketés pontocskák, melyekkel szárnyai ritkán behintvék, csak közelről nézve tűnnek kissé szembe. Szárnyait csak repüléskor terjeszti szét; máskor mindig teste hosszában végig nyújtóztatva húzza össze úgy, hogy

ilyenkor alakja egy zabszemhez hasonlít, melynek hegye meg van csonkítva: tehát feje felé vastagabb, farka felé pedig mind-mind inkább karcsu.

Taschenberg, kinek leírása nyomán ismertem föl e pillangót, azt mondja, hogy a *tinea malinella* a vesszők kérgére, hosszas rakásokba rakja tojásait s hogy e tojások körülbelül egy hónap múlva kikelnének. Én ilyen tojásokat, hihetőleg rendkívüli parányiságuk miatt, még nem vettem észre. Azt sem tudom, hogy kikelvén a parányi hernyók, mit tesznek? hogyan vagy mi módon telelnek ki? Abból a körülményből ítélve, hogy erről Taschenberg is hallgat, hajlandó vagyok azt gyanítani, hogy e pillangó tojásai ki sem kelnek a következő év tavaszáig; mert a kikelt, parányi jöszágok csak akkor kezdik magukat elárulni, a mikor a rügyek szétnyilni s a levelek fejlődni kezdenek.

Minthogy a gyümölcsfákon legelőbb is a virágrügyek kezdenek duzzadni és szétnyilni; a rendkívül parányi pókháló hernyókat azokban lehet legelőbb is észrevennünk ama finom pókhálóról, melyet maguk fölé szőnek s melyet ekkor még, csak reggelenként, a rászállott harmat tesz láthatóvá. Később aztán, minél jobban szétnyilt a virágrügy; a póháló-szálak annál inkább szembe fognak tűnni még napközben is. E pókháló-szálak alatt lappangó kis hernyók legelőször is azon gyenge leveleket legelik le, melyek hivatta lettek volna közvetlenül táplálni a kifejlődő virágokat s a kötődött gyümölcsöket. Ha aztán így elfogyasztották az egyik virágrügyből fejlődő leveleket (a virágbimbókat még nem képesek ekkor elragni); átvándorolnak egy másik virágbokrétára s ott a leveleket pókháló-szálakkal előbb össze huzogatják, aztán addig maradnak ott, a míg az összehuzott levelek zöldjét egészen le nem legelték. Így vándorolnak aztán társaságban egyik bokrétáról a másikra s midőn már levélbokrétára nem akadnak utjokban, a hajtások egyes leveleire is, pókháló-szálakból alkotott sűrű, de rendetlen hálózattal jelölve meg nyomukat és legelő tanyájukat. E hálózat kezdetben hófehér és ezen időszakban a kis hernyók vagy benne tanyáznak még, vagy pedig a közvetlen szomszédságban huzták meg magukat egy csoportban, a még teljeseen ép levelek közt; később aztán a rászállott harmattól vagy esőtől mindinkább megbarnul vagy megfakul, a mi aztán biztos jele annak, hogy ott már nincs többé egyik sem azon hernyófajkából mely azt maga fölé szőtte.

A pókhálós-hernyók kora tavasszal kezdik meg a levelek pusztítását és nem szünnek meg avval csak május vege felé; a mikor aztán vagy a még ép levelek között vagy, — ha ilyen már nem találnak közelükben, — a fa derekán valamely ág vagy vessző tövében, vagy pedig az egymással közel érintkező ágak közeiben összegyülekeznek, gyakran több falkabeliek is. Itt aztán mind begubóznak s a gubókban babokká alakulnak. Gubóik sűrű, hófehér szálakból készítvük s rendszerint függelyes irányban, közvetlenül egymasmellé, heringmódra vannak beágyazódva annyian, hogy néha olyan gomolyagot is találtam egy helyt, melynek súlya bizonyára közel járt a 200 grammhoz.

Megemlítem itt, hogy a begubódzás ideje felé is, a már teljesen kifejlődött, karcsu és két végén tompa hegyben vég-

ződő, barnáshátú, különben áttetsző, zöldesfehér hernyó alig hosszabb 2 centiméternél.

A gubókból csak mintegy két hét múlva bujnak ki a pillangók nem egyszerre, hanem apródonkint és a szerint, a mint egyik előbb, másik később gubódzott be és alakult bábbá: hanem úgy június közepefelé már rendszerint minden gubó üres lesz minden báb pillangóvá alakul át.

A pókhálós hernyó életmódjának főnebbiekben közölt vázlatából látható, hogy ennek az ellenségnek őszön és télen át nem árthatunk semmit: hanem csakis egyedül tavasszal és nyár kezdetén küzdhetünk meg vele némi reményével a sikeresnek.

Megkezdhetjük a pókhálós-hernyó irtását már kora tavasszal az által, hogy azon szétnyilt virágrügyeket, melyekben pókháló szövedéket veszünk észre, két ujjunk közé fogva megnyomkodjuk. Nem sok nyomás kell ilyenkor, hogy a szétnyiladozó rügyekbe bujt hernyók megsemmisüljenek.

Bereczki Máté.

(Vége köv.)

A nagy-enyedi m. kir. vinczellér-képezde.

Az élet munkásságban áll, ez alapja a tulajdonjognak, ez adja meg a dolog értékét is; de hogy a munka sikeres és célravezető legyen, szükséges, hogy azt bizonyos elvek és törvények szerint hajtsuk végre, melyeket időről-időre tapasztalati uton szerzünk meg.

Mindennek meg van a maga saját törvénye, így a különböző nemű és irányu munkásságnak is; minél okszerűbb, minél nagyobb intensive és extensive bármely munka, bármely téren és irányban, annál nagyobb a siker és örvedetesebb az eredmény.

Országok és nemzetek jólléte, vagyonsága, hatalma mindég és mindenütt egyenes arányban áll az általuk kifejtett munkásság okszerűségének mértékével Locke és Shmith Ádám a nemzetek gazdaságát a munka mennyiségével mérlelik.

Minden kormányának feladata, hogy az országnak úgy szellemi, mint anyagi tekintetben, jóllétét, fölvirágzását teljes erejéből és a rendelkezése alatt álló eszközökkel előmozdítsa; mi végett irányeszméket, elveket kell szolgáltatnia, minta-intézeteket kell állítania a tudomány-, művészet-, gazdaszat-, ipar-, kereskedelem számára; gondoskodnia kell azon források felnyitásáról, melyeknek czélszerű fölhasználásával a társadalom és így az ország vagyoni tőkéje s vele kapcsolatban szellemi és erkölcsi ereje is gyarapodik.

De mi kevés történt a jelzett feladat teljesítésében századokon át, hazánkat illetőleg! Mintha ideiglenesnek tekintve hazánkat egy új Árpád vezetése alatt vissza vágytunk volna Ázsia földére! Languet Hubertnek a fejedelmekre vonatkozó fontos szavait a régi magyar kormányra alkalmazva az a hivatalt honornak tekintette s nem onusnak, immunitásnak s nem monusnak, vacationak s nem vocationak, otiumnak, s nem officiumnak; feladata minden magasabb öntudata nélkül, csupán a

mindennapi közönséges élet békés rendjének fentartására s ha bomlani kezdett, elemeinek összecsiszolására szorított. Egyesek ambíciójának, hatalmi önző birvágyának szolgált az egész ország.

De toljuk félre ezen eczetes emlékeket utunkból!

Hála Istennek él magyar áll Buda még!

S ha a botanicus állítja, hogy: „Palma sub pondere crescit“ hinünk kell, hogy századoknak fajunkat kiirtani törekvő pondusa alatt (a mi különben nem közvetlen cél volt, hanem egy buta elvnek és embertelen rosz indulatnak a kifolyása) csak nemzetünknek is nőtt már annyira értelmi ereje, hogy fejlődésének s önfejlesztésének teljes öntudatával birjon; legalább ezt következtetjük alkotmányos kormányunk részéről, mely minden irányban kiterjeszti jóakaratu figyelmét, csak fájdalom, hogy akarati erejét a katonásdi költségek s a bosnyák sas-lakta kopár bérceken való hadi gyakorlatok annyira zsbibasztják, hogy némely industriális ág fejlesztésére nézve csak morzsákkal rendelkezhetik jelenben.

Azonban reméllünk még jobb időket is, a remény meg nem szégyenít. A jelenlegi nmléltóságú földmívelési miniszternek, Br. Kemény Gábornak az érdeme, hogy belátva borászatunk és gyümölcsstermelésünk nemzetgazdasági nagy fontosságát, 1880-ban N.-Enyeden államköltségen egy vinczeller-képezdének a felállítását eszközölte, mely az okszerű szőlőmívelés, pinczekezelés és gyümölcs tenyésztésben szakképzett egyéneket neveljen az erdélyi részek számára.

Nagy ideje volt ezen intézet felállításának, melynek hiányát Erdély mindedig nagy mértékben érezte. Erdélynek egyik fő gazdasági jövedelmező forrása a bor- és gyümölcsstermelés. A természet, mint éghajlati, mint talajminőségi tekintetben nagy mértékben segíti, elannyira, hzgy Európa egy országa sem dicsekedhetik ezen oldalról nagyobb előnyökkel, mint ezt az erdélyi borok zamatossága, ereje és a különböző fajú gyümölcsök izletes volta bizonyítják.

A gyümölcsstermlesztés egyszerű s könnyebb kezelési voltánál fogva sokkal nagyobb fejlettségnek örvend, mint a szőlőmívelés és pinczészet; — a gyümölcsstermlesztés fejlesztésére jótékonyan hatottak az egyes gazdasági egyesületek is, míg a szőlőmívelésre, complicáltabb voltánál fogva nem tudtak akkora lendületet előidézni, különben is e nemű egyesületeink mind fiatal koruk; de melyik nem az?

A szőlőmívelés és pinczekezelés sokkal több figyelmet, tapasztalatot és ismeretet követel mint a csupán specificus gyümölcsstermlesztés. Nálunk — általánosan szölok — a szőlőmívelés és pinczekezelés még a régi primitív kerékvágásban döcög. Egyes nagyobb szőlőbirtokosok is, kik kivételt képeznek a haladás terén, nem annyira saját észleleteik, mint idevonatkozó, többnyire idegen termékű, egyes szőlészeti- és borászati iratok alapján módosítottak a dolgot.

A szőlőmívelés okszerűbb lön a talaj elkészítése (felásztása) és a faj megválasztása által, ez is haladás és nyereség. De a venyige okszerű mívelésében még eddig nagy haladás nem tapasztalható; de a pinczekezelésben sem; itt a haladás a na-

gyobb tisztaságra és pontosabb időszaki lefejtésre szorítkozik. Ez is nyereség a régi eljárással szemben.

Forráló pinczéről még nincs tudomásom (csak Erdélyről szölok) a nélkül pedig kivált czukortartalmosabb must gyors kiforrásáról szó sem lehet. A must első rohamos kiforrására megkivántatik + 18—24° Reaumur hőmérséklet, pinczéink hőmérséklete pedig + 6—10° Reaumur, mely csak már kiforrott, többé erjedésbe nem menő borok conserválásra alkalmas.

Borhásztásról, silány bortermelő években must javításról szintén nincs tudomásom, kivéve egyes egyleteket, nagyobb borkereskedőket és tán egyes nagyobb bortermelő birtokosokat.

A bortermelő gazda figyelmének sok dologra ki kell terjednie: s a talaj megválasztása, elkészítése, a hely topographiai fekvése, dülése, magassága, a szőlőfaj czélszerű megválasztása, tekintettel ugy a quantitásra, mint a kvalitásra, a szőlő mívelésnek élettani törvényeivel öszhangzó, okszerű kezelése, szüretelés, musterjesztés sok gondot, geologiai, növényélettani, vegytani ismeretet, pontos utánjárást s mindennekfelett nagy tisztaságot követelnek.

Ezeknek közvetlen és közvetített úton való megvalósítására s szőlőmívelési és pinczekezelési reform létrehozására van hivatva a magyar kir. vinczellér képezde, mely 1881. január 8-án nyílt meg M ó r á g y i I s t v á n igazgató erélyes vezetése alatt, egy segéd tanár közreműködése mellett. A tanfolyam 3 éves és a felvételi föltételek olvashatók az intézet értesítőjében. (1881.)

A kormány részéről el van rendelve az intézet átalakítása, illetőleg lak-, dolgozó- és hálószobák építése 20 növendéknek ingyen való befogadására és ágyneművel való ellátására.

Élelemről és ruházatról a növendékek gondoskodnak. Ösztöndíj még eddig a kormány által nincs kitűzve, egyes birtokosok és testületek segélyezésére vagy a szülőkre vannak utasítva a tanulók.

Az erdélyi gazdasági egylet és Enyed városa dicséretes példával mentek elől, a mennyiben az első két 150 frtos, az utóbbi három 100 frtos ösztöndíjt nyujt erdélyi fiak számára. Egyes birtokosok is képeztetnek, de még eddig csak kevesen, saját költségükön vinczellér növendékeket saját szőlőszetük érdekében.

Az idei julius végén tartott vizsgálatok teljesen meggyőhették a hallgatót az intézetnek szükséges czélszerű voltáról és szakavatott vezetéséről. A tanulók létszáma év végén 17 volt, két osztályt képezve, kik közül különösen a II-od évesek határozott szabatos feleletet adtak a szőlőtenyésztés, mívelés, szüretelés- pinczekezelésről stb. hozzájuk intézett egyes kérdésekre.

Hallottunk feleleteket a szőlőfejlődés pházisai, a nemes rothadásról, a csekély czukortartalmu mustok peliotizálás, gallizálás, vagy chaptalizálás útján való javításáról, a három rendszer közül egyiknek a másckettő feletti előnyösebb voltáról stb. stb. Az adott feleletekből sok tanulságot szerezhetett magának a

hallgató és teljes meggyőződést az intézetnek szakképzett ügybuzgó vezetéséről és életrevalóságáról. Az elméleti előadások szoros kapcsolatban állanak a gyakorlati szőlőmiveléssel pinczekezeléssel és kádársággal. A gyakorlati téren is kellő ügyességgel, jártassággal, örvendetes sikerrel találkoztunk.

A gyümölcsstenyészésre is nagy gond van fordítva, mint ezt az intézet kertjében oly rövid idő alatt nagymérvben beállított gyümölcsiskola bizonyítja a szőlőiskola mellett. Jövődben a 3-ik évben a kertészetre és a mezőgazdaság egyes ágainak népszerűs ismertetésére ki fog terjedni az igazgatóság gondja, a mi bizonyosan általános helyesléssel találkozunk.

A nagy szőlőbirtokosok s egyes gazdasági és borászati egyletek nagyon helyesen teszik, ha figyelmüket ezen ifjú intézetre fordítva, benne csekély áldozattal, arra való növendékeket képeztetnek ki egy, az eddiginél sokkal jobb, okszerűbb szőlőmivelés, pinczekezelés és gyümölcsstenyészés érdekében. Ezen az utón remélhető az erdélyi borászat fölvirágzása. A magyar kormány alkalmat nyújtott egyeseknek és testületeknek; ragadjuk meg, használjuk föl az alkalmat úgy saját magunk, mint a nemzetgazdaság érdekében.

Nagy-Enyed.

Garda József.

A kukoricza egy ellensége.

A kukoriczát (török buzát) nem sok rovar szokta bántani; tetemes kárt tenni benne, ezt pedig már sem a rovarok, sem a gombák nem igen képesek; mint mondani szokták: a kukoriczának nagy ellentálló képessége van. Én meglehetősen régen járok már azután, hogy kiösmérjem kulturnövényeink és állatvilágunk egymáshoz viszonyát, de sohasem láttam valamely kiterjedtebb és jelentékenyebb kárt a kukoriczában, melyet rovarok (vagy gombák) okoztak volna.

Ujabb időben, úgy magam, mint volt monostori tanítványaim észlelünk egy kis rovar, a melynek én a kukoricza ellenségei közt legnagyobb jelentőséget tulajdonítok. Közeli atyja a Phylloxerának, a gyökéren él nagy csoportokban, mint a Phylloxera, szapora mint a Phylloxera, olyan szívó szerve van, mint a Phylloxerának, — a neve Pemphigus Zeae Maidis. — Érdemesnek tartom, hogy szóljunk róla a lapokban valamit, bár lehetőleg röviden.

Ha kihuzom az illető zöld kukoriczát a földből, a gyökéren százával-ezrével láthatók az apró állatok; kisebbek-nagyobbak kor szerint, a kisebbek inkább hosszukásak, a nagyobbak gömbölydedek, utóbbiak nagysága, mint egy repce mag, vagy néha akár egy kendermag. Színök egyáltalában vörös, ezen szín különféle árnyalatával: téglaveres, sárgaveres, narancsveres stb. A mondottakból megismerheti akárki, több magyarázat nem szükséges.

Ha talán tudós ember kezére kerülne a dolog, annak kedvéért megmondom, hogy: bajusz rövid s 5 tagu s ebben a 4-ik tag leg hosszabb, potroh vége szemölcszerűleg kinyúlt rajta néhány görbe serte; méz cső nincs, vagy csak mint kis kiemelkedés van az jelen. Azt is elmondom itt, hogy szárnyas

alakja van ennek; a szárnyas színe részben fekete, részben setétbarna, ennek bajusza 6 tagu s ebben a 3-ik és 5-ik sokkal hosszabb a többinél.

Ha ilyen rovar, — melyet mint mondám: bárki megismerhet — 10—20 drb él egy kukoricza tö gyökéren, ez azt meg sem érzi; ha azonban százával s ezrével vannak egy tövön és szivják a kukoricza tápnedvét, akkor természetesen a sokaság mérve szerint a kukoricza meglágyul, nem hoz jó csöveget, sőt ki is vesz. Attól függ tehát az egész, hogy valamely helyen sok van-e vagy kevés; vagyis a szaporitástól. A szaporítás feltételei és mérvei pedig ugyanazok, mint a Phylloxeránál; ha esős hideg idő van, úgy lassan megy a szaporodás, ha erős meleg idő jár, úgy gyorsan történik az. A szaporítás menetében csak annyi a különbség, hogy a Phylloxera tojásokat tojik a szőlő gyökerére, ez pedig mindjárt eleven állat alakjában rakja le utódait a kukoricza gyökerére.

A szaporodásról mondottakból kitűnik, hogy kártétele lehet kisebb-nagyobb; de megjegyzem, hogy semmiesetre sem lehet olyan, mint a Phylloxeráé, a mi nem magán a rovarokon mulik, hanem a kukoricza termelési viszonyain s egy éves természetén. Hogy pedig itt mindenütt a Phylloxerával hasonlítgatóm össze, annak nem az az oka, mintha ezzel hatást akarnék felidézni; hanem egyszerűen az, hogy a gazdaközönség ezt ismeri jobban az atyafias rovarok közül s a az összehasonlítgatás által sok reptálgatást elkerülhettem.

Ellenszert nem ajánlhatok semmit. Ha valakinek a földépen viz mellett fekszik s ezt könnyű szerével ráeresztheti; úgy ez a rovarok ellen is jó s a kukoriczának másként is használ. Ha valahol, több község határán éveken át veszélyeztetni fogná e rovar a kukoricza termelést, úgy a közös cselekvésnek szüksége volna előállani s az általános bajjal szemben bizonyos ártalmas eljárástól, ha nem is direkt orvoslást, de mindenesetre eredményeket lehet várni.

A mi a históriát illeti, az röviden adva következő. A tudomány e rovar mintegy 40 éve ismeri, de valamely ijesztő nagy veszélyt még sehol sem csinált, Európa legtöbb tartományában constatáltatott annak szereplése. Hazánkban is jó régen észlelhetők volna azt már, de mi nem szoktunk az ilyen „csekélységgel” törődni. Irodalmilag magyar feljegyzést nem tudok, a németek azonban feljegyezték annak honukbani előfordulását.

Én 1876-ban kaptam először Szolnok-Dobokamegyéből árpa gyökéren (mert árpán és zabon is előfordul) más rovarok társaságában. Egy volt tanítványom, jelenleg hunyadmegyei birtokos, 1878. aug. 4. értesített arról, hogy kukoriczában e rovar sok kárt tett s ott minden 3-ik kukoricza tö gyökere el van lepve ily rovarokkal. 1882. júl. 14. a Sz.-somlyói polgármester ur küldött a kolos-monostori gazd. tanintézethez megvizsgálás végett 2 drb. kukoricza töl gyökereit, melyek ily rovarok százaival valának megrakva.

Kolos-Monostor.

Dr. Szaniszló Albert.

KÜLÖNFÉLEK A KOLOZSVÁRI ÁLLAT- KIÁLLÍTÁS KÖRÉBŐL.

— A menetdíj-kedvezményeket, melyekben mind-azok részesülnek, kik az erdélyi gazd. egyesület titkári hivatalánál a 2 ftos állandó belépti jegyet kiváltják, ugyancsak kezdik igénybe venni a távol Király-hágón tülről is, még pedig a mi legörvendetesebb, a gazdasági egyesületek részéről. Így a bars megyei gazd. egyesület három tag, közöttük Szobonya Bertalan irodalmilag is ismert egyleti titkár fogja képviselni, miglen a felső tiszavidéki egyesület nevében szintén annak titkára, Szentkirályi János, a kolos-monostori m. kir. gazd. tanintézet volt kitünő növendéke jelentkezett. Ehhez számítva erdélyrészi gazdasági egyesületeinknek mutatkozó érdeklődését, állatkiállításunk a kiváló szakférjak találkozási helye lesz, kik mellett a tanulni vagy csak látni vágyó közönség is tömegesen fog tódulni. A rendező-bizottságnak látva a távolból is nyilvánuló nagy részvétet, jövőre mindenesetre gondja lesz arra, hogy a m. kir. államvasutak és szamosvölgyi vasuton kívül más közlekedési vállalatoktól is nyerhesse meg ezen mind két részről egyaránt előnyös kedvezményeket.

* * *

— **Lóvásár és loárverés.** A lóvásár érdekében újból is figyelmeztetni kívánja a rendező bizottság t. lótenyésztőinket és tulajdonosainkat, hogy a küldendő lovak számát levelező lapon, vagy rövid levélben az erdélyi gazd. egyesület titkári hivatalával tudassák, mi által három cél lesz elérve: először az idejekorán jelentkező ingyen istállót biztosít magának; másodsor a jelentett számnak koronkenti közzétételével a vevők minél nagyobb tömege lesz ide vonva, végre a vasuti kedvezményes szállítást is a jelentkezők igénybe vehetik; mire nézve a titkári hivatal küldi meg a bizonyítványokat. Hogy vevőben nem lesz hiány, arra már az állami loárverés, a remondázás és csikóvásárlás is kezességet nyújt, csak fel kell az alkalmat használni! A fogarasi lovak a helybeli tüzerkaszárnyában lesznek elhelyezve s az árverést megelőző napon azaz szeptember hó 22-én délelőtti 10—12 óráig a kaszárnya udvarában először nyereg alatt, azután hám-ban bemutatva. Mint halljuk több keltős fogat mellett egy szép fogarasi „négyes czug” is fog a vevők rendelkezésére állani.

* * *

— **Városi díjak.** Kolozsvár város tanácsa a napokban tartott ülésén tárgyalta azt az indítványt, hogy a szeptemberi állatkiállítás alkalmával a helybeli kisbirtokos gazdák részére a város is ajánljon fel maga részéről jutalomdíjakat. Az indítványt egyik ügybuzgó tanácsosunk terjesztette elő, különösen hangsúlyozva, hogy az ilyen díjak kitűzése által városunk marhatenyésztésének emelésére mily sikeresen lehet hatni. A tanács az indítványt elfogadta s véleményezés végett áttette a gazdasági szakosztályhoz, mely azt szintén magáévé tette. E szerint

a város négy díjat fog küldni az állatkiállításra és pedig 50 ftot az olyan kisbirtokos városi gazda részére, a ki a saját nevelésű legszebb tehenet bemutatja, továbbá 25 ft, 15 ft és 10 ftos díjat azon gazdák részére, kik olyan teheneket állítanak ki, a melyeknek legalább egy év óta birtokosai. Midőn a tanácsnak ezen elhatározása felett örömeiket fejezzük ki, másfelől reméljük, hogy gazdáink is tömegesen fognak résztvenni a kiállításra s ez által is mintegy ösztönt kapnak arra, hogy a marhatenyésztés terén ezután nagyobb igyekezettel és szakszerűbben munkálkodjanak. a mire annál nagyobb szükség van, mert városunk kisbirtokos gazdái mindeddig nem valami sok gondot fordítottak a marhatenyésztés ügyének teljesebb mérvben való előmozdítására.

* * *

— **A bíráló bizottság elnökül** a rendező bizottság, mint örömmel halljuk, a hazaffas érdemekben megöszült kiváló gazdatársunkat Paget Jánost nyerte meg; ki mellett mint alelnök Tormay Béla kir. tanácsos, a budapesti m. kir. állatorvosi tanintézet igazgatója és az állattenyésztés elméletének és gyakorlatának elsőrendű szaktekintélye fog működni; — e két köztisztelőben álló férfiú neve már magában elég biztosíték arra nézve, hogy a bírálat minden melléktekintet nélkül szabályosan és részrehajlatlanul fog lefolyni. Az osztály elnökök és egyes tagok névsorát remélhetőleg legközelebb adhatjuk. —

* * *

— **Bejelentések a kiállításra.** Szeptember hó 5-éig az első kolozsvári tenyészkiallításra beérkezett bejelentés 215 számot tett, melyből esik a loosztályra 18, a szarvasmarhaosztályra 118, a bivalosztályra 11, a juhosztályra 17, a sertésosztályra 25, végre a baromfiosztályra 26. Az állatok száma természetesen sokkal nagyobb, mert a három első osztályban csikó, borju nincs külön számítva, a juh és sertésnél pedig minden szám 4—5, a baromfinál 2—3 darabot foglal magában. Az eddig jelentkező kiállítók névsora (az érkezés ideje szerint) a következő: Kraszna nagy község, Báró Bánffy Zoltán, Nagy Miklós, Barla Domokos, Gróf Wass Albert, Peiki Ferencz, Sigmond testvérek, Báró Bánffy Ádám, Báró Bánffy Albert, Gróf Bethlen Camillo, Báró Bánffy Ernő, Pápay Samu, Báró Wesselényi Miklós, Báró Kemény Kálmán, Gróf Kornis Victor, Sükösd Samu, Bányai Rudolf, Gróf Bánffy György, Illyés Jánosné, Báró Jósika Lajos, Balla Pál, Szappanos Miklós, Farkas Sámuel, Zöld Antal, Nagy Ferencz, Báró Bánffy György, Cs. Vajda Péterné, Velicska Lajos, Wachsmann Claudius, Gróf Bethlen Károly, Gróf Lázár Jenő, Kolos-monostori m. kir. gazd. tanintézet, ifj. Orbán Károly, Gróf Bethlen Márkus, Czobel Albert, Paget János, Hofgráff János, Tordai m. állami bikanevelő telep, Tóth Tamás, Gaal István, Gróf Andrássy Gyula, Lázár Manó, Nagy Ferdinánd és Voith János. —

Közgyűlési meghívó.

Az erdélyi gazdasági egyesület állatkiállítási szak-

osztálya szeptember hó 21-én azaz Csötörtökön délután 6 órakor Kolozsvárt a Lövölde nagy termében

rendes közgyűlést

tart, melyre a t. tagok (részjegybirtokosok) ezennel meghívatnak.

A közgyűlés napi rendje a következő:

1. Elnöki megnyitó.
2. Jelentés az állatkiállítási szakosztály eddig működéséről.
3. Pénztári jelentés.
4. Előterjesztés a jövő évi költségvetés iránt.
5. A kiállítási helyiségre egy állandó fizetéses örnek beállítása.
6. Beadott indítványok tárgyalása.
7. A közgyűlés bezárta.

Az alapszabály ide vonatkozó cikkelyeiből idézzük a következőket:

A 9. §. szerint minden részjegy egy szavazatot ad, háromnál több szavazatot azonban egy tag sem gyakorolhat.

A 12 §. szerint oly tag, ki részletfizetéssel hátralékban van tagsági jogait nem gyakorolhatja.

A 15. §. szerint minden közgyűlési tárgyat — tehát az indítványokat is — csakis a végrehajtó bizottság előleges véleményének meghallgatása után lehet tárgyalás alá venni.

A 17. §. szerint. A közgyűlés határozatképes, ha az összes aláírt részjegyeknek — jelenleg 340 — egy negyedrésze — tehát 85 — képviselve van.

Azon esetben, ha a szabályosan történt összehívás dacára ennyi részjegy képviselve nem volna, ugyanazon napirenddel új közgyűlés lesz hirdetendő, melyen a számrá való minden tekintet nélkül a jelenlevők határoznak.

Kolozsvárt, 1882. szeptember hó 4-én.

Báró Bánffy Ádám,
szakosztályi elnök.
Gamauf Vilmos,
szakosztályi jegyző.

EGYVELEG.

— Kitüntetés. Az alig pár hóval ezelőtt létesített br. Bánffyak válaszi méhészetét a közel múlt budapesti méhészeti kiállításon több rendbeli kitüntetés érte, először is termékeiért egyleti ezüst érmet nyert, másodszor e méhészet szakszerű vezetője: Gobóczy Károly úr által bemutatott kaptárok általános felünést keltettek; jeles méhészeink, mint br. Ambrózy, Gündöcs apát felette elismerőn nyilatkoztak felőle, úgy annyira, hogy br. Kemény Gábor minister ő nagyméltósága e kiállítást meglátogatván, e kaptárokról igen élénken kérdezősködött s ezek szerkezetét magának kimerítőleg megmagyaráztatván: a legnagyobb elismerését fejezte ki s azon óhajának adott kifejezést, hogy ezek minél szélesebb körben terjesztessenek.

— Augusztus havi meteorologiai észleletek. A kolos-monostori állomás észleleteiből közöljük az augusztus havi összevont adatokat, u. m. légnomás (tengerszinre redukálva) középátlaga 758.5, legmagasabb augusztus hó 14-én 765.6, legkisebb augusztus hó 27-én 751.8 millimeter, középhőmérséklet C° 16.0, legmagasabb augusztus hó 27-én 27.8, legkisebb augusztus hó 30-án 9.20. A párnomás átlaga 10.7 millimeter, a légnedvesség százalékának átlaga 78. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélcsend 14-szer, szél 79-szer, ugyanis északi szél 4-szer, északkeleti szél 1-szer, keleti szél 17-szer, délkeleti szél 2-szer, déli szél —-szer, délnyugoti szél 1-szer, nyugoti szél 52-szer és északnyugoti szél 2-szer. A csapadékos napok száma tett 18-at, hó volt —, jég —, égháboru 1 napon, összesen 114.3 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 4-én, azaz 23.8 millimeter.

A budapesti központi időjelző állomás jóslatai közül, — melyek az erdélyi gazd. egyesület bel-monostorutczai irodájánál láthatók — augusztus hóban egészen teljesült 84%, részben teljesült 13% és nem teljesült 3%.

— Közgazdasági előadók. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister közigazgatási bizottságok kebelében rendszeresített közgazdasági előadói állásra az erdélyi részekben a következőket nevezte ki. Kolozsmegye közigazgatási bizottságába: id. Lészai Ferenczet; Alsó-Fehérmegyébe Zeyk Gábor; Brassómegyébe gr. Schweinitz Gyulát; Csikmegyébe Deák Ignácot; Besztercze-Naszód-megyébe Csallner Dánielt; Fogarasmegyébe Bretyei Pált; Hunyadmegyébe Kiss Albertet; Küküllőmegyébe Kispál Sándort; Maros-Tordamegyébe Bolla Istvánt; Szeben-megyébe Schusztter Mártont; Szolnok-Dobokamegyébe Voith Jánost; Udvarhelymegyébe br. Kemény Bélát; Kolozsvár város közigazgatási bizottságába Gámán Zsigmondot; Marosvásárhely városba Bernádi Dánielt nevezte ki.

— A gyümölcsfák galyainak időnkénti lehajtása és lekötése mindenféle alaku gyümölcsfánál igen czélszerűnek bizonyult, különösen akkor, ha a koronát víz-hajtásokból kell kiegészíteni. Egy német kertész beszéli, hogy egy kis erdő szélében állott egy almafája, mely kitűnő gyümölcsöt termelt, de éppen állásánál fogva féloldalu koronával bírt, és déli oldalán kopasz volt. Déli oldalán a többi fáktól megszabadítása és a talaj fellazítása után e kopaszoldal erős víz-hajtásokat képezett, melyek közül azonban csak a használhatónak látszók hagyattak meg. Ősszel, mikor az ágak egy méternél is hosszabbak lettek, a kertész egy követ kötött mindegyiknek a végére és óvatosan meghajtotta az ágat úgy, hogy a kő az ág gyökerével egy magasságban állott. Tavasszal a kövek leszedettek és azon galyak, melyek súly nélkül is megtartották az ősszel nyert állást, súly nélkül hagyattak. Nehány év alatt a víz-hajtásokból metszés nélkül igen szép termő-ágak lettek s a fa szép telyjes koronát nyert.

(M. f.)

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest sep. 2. | Bécs sep. 2.

Buza	9 00 — 9 60 frt	9 70 — 10 45 frt
Rozs	6 90 — 7 45 frt	7 40 — 8 00 frt
Árpa, takarmány	6 40 — 6 55 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	7 25 — 7 50 frt	8 75 — 9 00 frt
Árpa, seres	7 75 — 8 75 frt	8 25 — 10 50 frt
Zab	6 00 — 6 20 frt	6 40 — 6 70 frt
Törökbuza	8 45 — 8 60 frt	9 50 — 9 60 frt

Budapesti marhavásár augusztus 31-én. Összes felhajtás 1872 db. nagy és 5854 apró marha. Ebből eladott 31 db. bika, 802 db. ökör, 700 db. vágótehén, 136 db. fejős tehén, 203 db. bival, 232 db. borju, 5622 db. juh. Árak: bika darabonként 84—138 frt, ökör páronként 147—345 frt, vágótehén páronként 115—257 frt, fejős tehén darabonként 73—158 frt, bival páronként 145—225 frt, borju darabonként 13—36 frt, bárány páronként — — frt, juh páronként 13—25 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 53—56 frt, tehénhús 48—54 frt, borjuhús 54—72 frt, bivalhús 46—49 frt.

Bécsi marhavásár augusztus 29-én. Összes felhajtás 2537 drb és pedig 1477 drb. magyar, 658 drb. lengyel és 402 drb. német fajta, melyből 2475 drb. ökör, 29 drb. tehén, 33 drb. bika és — db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 57—62½ frt, lengyel 58—62½ frt, német 54—62 frt, tehén 55—58 frt, bika 50—53 frt, bival — — frt. Lában darabonként 106—225 frtot fizettek.

Bécsi sertésvásár aug. 29-én. Összes felhajtás 3586 drb. és pedig 881 drb. nehéz, 1074 drb. középnehéz és 1631 drb. süldő; melyből 1520 drb. magyar, 1631 drb. orosz-lengyel, 350 drb. szerb és 85 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 54—56½ frt, középnehéz 46—53 frt, süldő 42—48 frt; szalonna és zsír 75—77 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

az ország bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5% vagy 5½% kamat mellett gyorsan eszközöl s régibb magasabb kamatu törlesztési kölcsönöknek ily olcsóbb kamatuakra való convertálását sikerrel viszi keresztül a

hat. engedélyezett ált.

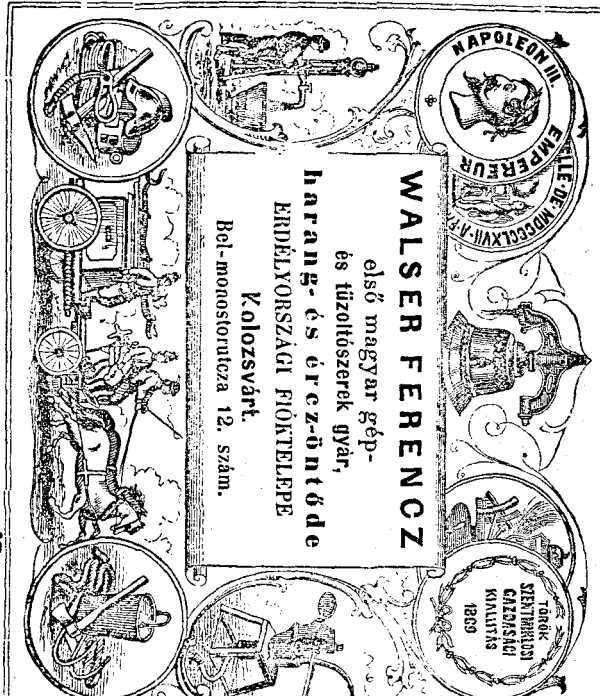
„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

(4.) (15—20.)

Kolozsvárt, London-utca 9-ik sz.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbítás és vízművészeti kellékek tartáta.

WALSER FERENCZ
 első magyar gép-
 és tűzoltószerek gyár,
 harang- és érc-öntőde
 ERDÉLYORSZÁGI FŐNTELEPE
 Kolozsvárt.
 Bel-monostortéza 12. szám.

Szerelő-műhely kútak s vízvezetékek berendezésére.

Tételesen leszállított egyári árak mellett.

(18.)

(14—30.)

Legjobban	osztályozásra	alkalmas!
Eredeti	M a y e r	trieur
25,000 gép használat- ban		A gyári jel- vény ki- vántassék
		
(21.)		(6—9.)
GROSSMANN J.		
váczi körut 76.	BUDAPEST	váczi körut 76.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsz	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tűzifa		
k r a j é z á r o k b a n												
Balázsfalva	aug.	31	525	425	400	—	200	525	200	—	250	40
Bánfi-Hunyad	aug.	29	650	600	540	500	240	750	—	—	160	40
Besztercze	aug.	29	650	500	450	—	380	600	340	140	300	36
Brassó	sept.	1	695	560	430	330	200	620	220	260	230	44
Csik-Szereda	aug.	30	850	675	500	400	300	675	200	60	200	36
Deés	aug.	29	1040	920	800	480	600	720	600	160	320	40
Déva	aug.	22	1040	950	800	500	620	720	280	160	320	40
Erzsébetváros	sept.	2	600	500	425	—	225	600	225	120	250	44
Fogaras	sept.	1	700	—	400	—	200	680	260	70	220	42
Gyula-Fehérvár	aug.	26	650	555	450	—	250	600	200	100	235	46
Gyergyó-Szent-Miklós	sept.	2	850	—	575	500	325	750	250	40	160	36
Hátszeg	aug.	3	800	700	560	500	500	600	—	—	200	44
Kézdi-Vásárhely	aug.	31	750	600	500	400	220	670	340	100	300	40
Kolozsvár	aug.	31	650	—	450	—	196	630	300	300	350	48
Maros-Ludas	aug.	29	800	600	600	550	550	—	—	—	300	44
Maros-Vásárhely	aug.	31	900	680	610	600	750	850	390	100	450	44
Medgyes	aug.	31	575	475	400	375	210	610	155	65	255	40
Nagy-Enyed	aug.	31	550	450	400	—	250	550	330	160	260	40
Nagy-Szeben	aug.	25	600	480	420	430	220	610	160	100	350	46-48
Nagy-Várad	aug.	29	685	590	460	360	240	685	490	280	320	48
Segesvár	aug.	31	700	500	450	—	230	650	150	90	160	44
Sepsi-Szent-György	sept.	4	730	680	440	380	160	550	340	130	250	40
Szamosújvár	aug.	28	720	590	550	—	390	700	350	75	300	40
Szász-Régen	aug.	31	610	410	460	460	405	635	350	160	230	36
Szász-Sebes	aug.	31	690	625	425	—	250	720	160	100	240	44
Szászváros	sept.	2	690	610	490	—	230	710	200	80	200	40
Székely-Udvarhely	aug.	29	700	550	450	—	250	700	200	40	250	40
Szilágy-Somlyó	sept.	1	600	490	470	405	160	620	240	150	300	40
Teke	aug.	28	550	450	450	375	200	600	160	20	300	36
Torda	aug.	29	750	600	450	—	250	675	200	15	200	44

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája az 1882-ik évre.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s n é l b é l y e g g e l e g y ü t t																			
		1		1-3		1-6		1-12		1-18		1-26		1-30		1-36		1-40		1-52	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
3/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösainél, közép-utca Minorita-épület.